

Høringsoppsummering forslag til endringer av førerkortforskriften og trafikkopplæringsforskriften

Høringsfristen var 10. januar 2013. Det er kommet inn 24 høringsvar.

Følgende høringsinstanser hadde ingen merknader til forslaget:

Norges Taxiforbund, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Forsvarsdepartementet, Datatilsynet, Statens innkrevingsentral, Fylkesrådet i Nord-Trøndelag, Jernbaneverket, Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet, Utenriksdepartementet, Region midt, Justis- og beredskapsdepartementet, Statens vegvesen Region sør, Høgskolen i Oslo og Akershus og Direktoratet for arbeidstilsynet.

Oppsummering av øvrige høringsvar:

Forsvaret ønsker at begrepet «vernepliktig mannskap i førstegangstjeneste i Forsvaret eller Sivilforsvaret» i § 12-3 endres til «personell i Forsvaret eller Sivilforsvaret». *«Begrunnelsen for dette er i hovedsak endret utdanningsmønster. Med endret tekst vil også kategoriene befalsskoleelever, grenaderer (vervede soldater) og det yngre plikt- og avdelingsbefalet før oppnådd alder omhandles av paragrafen.»*

Vegdirektoratets kommentar: Muligheten for å avlegge praktisk prøve før oppnådd minstealder etter § 12-3 første ledd er begrenset til vernepliktige i førstegangstjeneste. Det understrekes at særreglene i andre og tredje ledd derimot omfatter både vernepliktige/tjenestepliktige, militært ansatte i Forsvaret og ansatte i Sivilforsvaret.

For en tid tilbake mottok Vegdirektoratet henvendelser fra Forsvaret og DSB med anmodning om utvidelse av særreglene til også å omfatte klasse BE og S. Dette ble vurdert og tatt med på høringen i tillegg til nødvendige justeringer på grunn av hevingen av minstealder i enkelte klasser fra 19. januar. Det fremkom ikke av henvendelsene at det også er et behov for å utvide første ledd til å gjelde alt personell i Forsvaret og Sivilforsvaret. Det ble derfor ikke vurdert før høringen ble sendt ut. Fordi det er viktig å få fastsatt endringsforskriften før 19. januar blir det ikke mulig å vurdere dette nå. Forsvarets eneste begrunnelse for dette er *«endret utdanningsmønster»*. Det er ikke mulig for Vegdirektoratet å vite hva som ligger i dette og hvorfor dette behovet har oppstått nå.

Senter for ID-kunnskap (NID) viser til høring om endring av førerkortforskriften fra august 2010 og skriver blant annet at: *«Pass og forskriftsgodkjente nasjonale ID-kort er eneste gyldige identitetsbevis. I praksis blir det norske førerkort og bankkort som utlendinger skaffer seg etter bosetting godtatt legitimasjon når offentlige myndigheter og private aktører krever at personen legitimerer seg. Førerkort og bankkort anses tilstrekkelig idet de inneholder bilde og navn, inntil videre personnummer, og dessuten sikkerhetslementer.*

NID mener norske myndigheter må ta hensyn til den faktiske situasjonen, som er at førerkort blir godkjent som identitetsbevis. Mikrobrikke som skal gjøre det vanskeligere å forfalske

fører kort, vil altså samtidig bidra til å forebygge identitetsmisbruk. Vi bemerker at fører kort blant annet er et egnet middel til å bygge/hvitvaske identitet.

Et moderne identitetsbevis stiller krav om biometri som sikkerhetslement. Den tid fører kortet inneholder personnummer og faktisk aksepteres som identitetskort, mener NID norske myndigheter bør inkludere mikrobrikke med biometri i fører kortet.»

Vegdirektoratets kommentar: Selve fører kortet og eventuell mikrobrikke er ikke gjenstand for høring nå. Vi vil derfor ikke kommentere innspillet, men tar det med oss videre i arbeidet med fører kortet.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) støtter de foreslåtte endringene, men har noen kommentarer på oppfølging av krav til helse. Det er et pågående arbeid med nye interne bestemmelser om helse til tjenestepliktig i Sivilforsvaret. DSB skriver blant annet at: *«I Forsvaret settes helsestatusen ved en første gangs legeundersøkelse og ved senere endring i helsetilstand, ikke ved periodisk oppdatering. I nye bestemmelser om helse til tjenestepliktig i Sivilforsvaret foreslås også helsestatusen for tjenestepliktige å settes ved første gangs legeundersøkelse under et rekrutteringsmøte (sesjon). Deretter følges den tjenestepliktige opp ved årlig periodisk egenerklæring om helse. Ved endring i helsetilstand fremstilles den tjenestepliktige for lege. Hvis det oppdages eller opplyses om endring av den tjenestepliktiges helsetilstand gjennom dialog og observasjon, som for eksempel under kurs, øvelse og innsats, fremstilles også den tjenestepliktige for lege. Til opplysning øves den tjenestepliktige to til fem ganger pr. år. Antall innsatser varierer.*

Ut i fra administrative, økonomiske og ikke minst praktiske forhold er det en stor fordel om tjenestepliktig, som i Sivilforsvaret skal føre motorvogn eller vogntog etter fører kortforskriften § 12-3, kun kan forholde seg til Sivilforsvarets rutine for oppfølging av helse.»

Vegdirektoratets kommentar: Det har aldri vært Vegdirektoratets tanke at tjenestepliktige i Forsvaret og Sivilforsvaret skal måtte følge de vanlige rutinene for helsekontroll. Det som er det vesentlige ved endringsforslaget er å synliggjøre at helsekravene i de aktuelle fører kortklassene også gjelder for personell i Forsvaret og Sivilforsvaret, men at det er opp til Forsvaret og Sivilforsvaret hvordan de sikrer dette i praksis.

Dersom en tjenestepliktig skal føre motorvogn i tjeneste er det imidlertid viktig at det ved første gangs legeundersøkelse kontrolleres at alle helsekravene i aktuell klasse er oppfylt. Vegdirektoratet mener derfor at helseskjemaet (NA 0202) som er utarbeidet for fører kortaker skal benyttes av legen som gjennomfører undersøkelsen. Dersom det etter dette kun skal benyttes egenerklæringer bør et egenerklæringsskjema bygges opp etter gjeldende helsekrav for aktuelle fører kortklasser. Vegdirektoratet mener imidlertid at det beste vil være om det også gjennomføres helseundersøkelse hvert femte år hvor skjemaet NA 0202 benyttes.

Personskadeforbundet LTN støtter presisering i § 11-1 slik den er foreslått. Videre skriver de om særreglene for Forsvaret at *«Personskadeforbundet LTN har ingen generell innsigelse*

mot heving av minstealderen for utstedelse av førerkort under forutsetning at føreren oppfyller helsekrav i de aktuelle klassene.

Vi vil likevel gjøre oppmerksom på at unge førere er overrepresentert i ulykkesstatistikken. For mange av de førere som vil omfattes kan det ha gått mange år siden de fremførte tunge kjøretøy. Tunge kjøretøy utgjør et betydelig skadepotensial for andre trafikanter og det hviler et særdeles stort ansvar på førere av denne type kjøretøy. Personskadeforbundet LTN mener på grunnlag av dette at det bør vurderes å innføre en plikt om gjennomføring av oppfriskningskurs før førerkort utstedes.»

Personskadeforbundet støtter også forslaget i § 12-3 om at helsekravene må være oppfylt for aktuell førerkortklasse.

Vegdirektoratets kommentar: Vegdirektoratet er enige i at jevnlig vedlikehold av kjøreferdighetene er viktig. Vi vil likevel ikke foreslå et slikt krav til oppfriskningskurs. Det vil kreve at det utarbeides et kurs som ikke finnes i dag. Hvis man sammenligner med andre som har tunge førerkort er de gyldige i fem år om gangen. Ved fornyelse kreves det kun en ny helseattest og det stilles ingen krav til at man faktisk har vedlikeholdt ferdigheten i den aktuelle førerkortklassen. Det at vi ikke har et slikt krav ved fornyelse gjør at vi heller ikke ønsker å kreve det ved utstedelse av ordinært førerkort for personer som har tatt føreropplæringen gjennom Forsvaret eller Sivilforsvaret.

For yrkessjåfører anses behovet for jevnlig vedlikehold og oppdatering av kunnskap og ferdigheter ivaretatt gjennom obligatorisk etterutdanning hvert femte år. For de som kun kjører privat er det vanskeligere å lage en ordning som sikrer at alle har vedlikeholdt kjøreferdigheten.

Kongelig Norsk Automobilklub (KNA) mener at Forsvarets og Sivilforsvarets særregler ikke bør gis større omfang enn strengt nødvendig. KNA mener at det bør vurderes å ta en samlet gjennomgang av Forsvarets unntaksregler.

Vegdirektoratets kommentar: Vegdirektoratet mener at det er ønskelig at Forsvaret og Sivilforsvaret i størst mulig grad oppfyller kravene i førerkortforskriften. Det er likevel viktig at de har nødvendige særregler som gjør at de kan disponere mannskap på en slik måte at viktige samfunnsikkerhetsoppgaver blir ivaretatt. Forsvaret har tidligere uttalt at de etterstreber at alle fast ansatte skal ha førerkort for de klassene de skal føre motorvogner i. Trafikksikkerheten anses uansett ivaretatt da den interne føreropplæringen er god. Vegdirektoratet ser derfor ikke noe umiddelbart behov for en slik gjennomgang. Særreglene justeres også jevnlig på lik linje med de andre bestemmelsene i førerkortforskriften.

Statens vegvesen Region nord påpeker at det som beskrives i høringsnotatet vedr. Forsvarets føreropplæring ikke er helt dekkende for den ordningen som er etablert i Region nord hvor Forsvaret i all hovedsak kjøper føreropplæring hos godkjent trafikkskole. De legger til grunn at opplæringsordningen i Forsvaret etablert i Region nord også gir grunnlag for å komme inn under forslaget til § 12-3 *Særregler for Forsvaret og Sivilforsvaret.*

Region nord er noe i tvil om uttrykket «vernepliktig mannskap i førstegangstjeneste» er en hensiktsmessig avgrensning av hvem særregelen skal gjelde for. De mener at særregelen også bør kunne komme til anvendelse for militært personell med en eller annen form for tilsetnings- eller kontraktsforhold.

Region nord ber også om at også klasse T vurderes tatt inn som klasse det kan gis fritak for. Et fritak for klasse T vil etter deres syn være like lite problematisk som å gi fritak for BE og S all den tid det allerede er gitt unntak for tunge førerkortklasser.

Videre skriver Region nord: *«Vi registrerer også at man i førerkortforskriften § 12-3 nytter uttrykket «vernepliktig mannskap i førstegangstjeneste» mens man i trafikkopplæringsforskriften § 2-1 femte ledd nytter uttrykket «militært personell i førstegangstjeneste». Regionvegkontoret mener at uttrykkene nyttet i henholdsvis førerkortforskriften § 12-3 og trafikkopplæringsforskriften § 2-1 femte ledd bør være likelydende.»*

Vegdirektoratets kommentar: Ordningen som benyttes av Forsvaret i Region nord vil også være dekket av særreglene i § 12-3.

Det er et bevisst valg å bruke to ulike begreper i forskriftsteksten. Dette skillet er ikke nytt. Første ledd som gjelder adgang til å avlegge førerprøve før minstealder for den aktuelle klassen er oppnådd skal kun gjelde for vernepliktige. Dette gir mulighet for vernepliktige i førstegangstjeneste til å erverve seg førerkort i en tung klasse, som de kan benytte til inntektsgivende arbeid som sjåfør etter dimisjon, under forutsetning av gjennomført obligatorisk yrkessjåførutdanning.

Andre og tredje ledd som gjelder adgang til å føre motorvogn i tyngre førerkortklasse med kun førerkort klasse B er ment å gjelde for både vernepliktige og militært ansatte i Forsvaret og ansatte i Sivilforsvaret. Forsvaret etterstreber at fast ansatte skal ha førerkort for aktuell klasse, men de har behov for å kunne avvike fra dette ved behov.

Begrepet i trafikkopplæringsforskriften § 2-1 endres til «militært personell» som omfatter både vernepliktige/tjenestepiktige og militært ansatte i Forsvaret og ansatte i Sivilforsvaret.

Statens vegvesen Region øst har merknader til de foreslåtte endringene i § 10-2 femte ledd

De skriver: *«Vegdirektoratet foreslår at det presiseres at ordningen med at personer som ikke består praktisk prøve må gjennomføre delvis obligatorisk opplæring, samt bestå både teoretisk og praktisk prøve, bare skal gjelde for klasse B. Vår vurdering er at det er ulogisk at personer som søker om innbytte av øvrige førerkortklasser skal ha ubegrenset antall forsøk innenfor innbyttefristen på ett år, når personer som ikke består prøve for klasse B må gjennomføre tilleggsopplæring og bestå teoretisk prøve i tillegg til praktisk prøve. Vi forslår*

at regelverket forenkles slik at det har konsekvenser for alle eller ingen å ikke bestå praktisk førerprøve ved innbytte.

Dersom forskriftsendringen iverksettes som foreslått bør det presiseres i forskriftsteksten at det er en konsekvens av å stryke på praktisk prøve første gang at reglene i tredje ledd kommer til anvendelse.

Etter vår vurdering bør det også presiseres i forskriftens § 10-2, andre ledd, hvilke konsekvenser det har dersom praktisk prøve for klasse A1/A2/A ikke består på første forsøk.

I førerkortforskriftens § 10-3 fjerde ledd sies det at dersom innbytte skjer før førerkortets utløpsdato, gis det norske førerkortet 15 års gyldighet. Etter vår vurdering bør gyldighetstid for førerkort som byttes inn etter førerkortets utløpsdato presiseres.»

Vegdirektoratets kommentar:

Det kan diskuteres hva som er den mest hensiktsmessige ordningen ved innbytte av førerkort som er utstedt i land utenfor EØS. Slik det er i dag er det kun for klasse B det er et tilbud om innbytte etter begrenset obligatorisk opplæring hvis man ikke består den praktiske prøven. Å avskjære innbyttemuligheten helt etter en ikke bestått prøve er veldig strengt. Femte ledd er derfor rettet mot de som ikke består praktisk prøve i klasse B. Slik § 10-2 er utformet i dag skal det altså være adgang til å avlegge flere prøver innenfor fristen som er satt for gjennomføring av innbytte i alle andre klasser enn B, inkludert klasse A1, A2 og A.

Vegdirektoratet ser imidlertid at § 10-2 ikke er klar nok og vil se på dette ved neste revisjon av førerkortforskriften. Det er argumenter både for og mot å skille mellom klasse B og øvrige klasser. Selve ordningen er også noe som vil bli vurdert i tiden framover.

MA – rusfri trafikk og livsstil har i utgangspunktet ingen vesentlige innvendinger mot noen av de foreslåtte endringene. De vil likevel knytte noen konkrete kommentarer til et par av de foreslåtte endringene. De er positive til heving av minstealder for førerkort på tung motorsykkel og sier at «MA er av den oppfatning at en aldersgrense på 24 år både kan og bør bidra til en reduksjon av alvorlige og tragiske ulykker med tung MC.

Om heving av aldersgrensen for krav til helseattest i lette klasser til 75 år skriver MA «at man her har kommet fram til og foreslått en god og tjenlig ny ordning, som både tar hensyn til det faktum at eldres helsetilstand bedres og gjennomsnittlig levealder øker samtidig som man skjerper helsekravene til gruppen som har passert 75 år. Den nye aldersgrensen vil stille enda større krav til legestanden, spesielt ved vurdering av dem som befinner seg i gruppen under 75 år, og som kommer i en situasjon som tilsier at deres evne til å være sjåfør ikke lenger strekker til.»

Helsedirektoratet støtter forslaget om at det inntas i førerkortforskriften under særregler for Forsvaret og Sivilforsvaret § 12-3, 2.ledd at helsekravene for aktuell klasse skal være oppfylt for å få førerrett i klassen.

Helsedirektoratet forutsetter at kontroll av om helsekravene er oppfylt for aktuell klasse, vil bli gjennomført i regi av Forsvaret/Sivilforsvaret.

Helsedirektoratet støtter ellers forslaget om å ta inn et nytt pkt. 8 i vedlegg 1 § 2 første ledd i førerkortforskriften om at førerkort til personer som har diabetes mellitus som behandles med insulin eller antidiabetika, kan gis maksimum 5 års gyldighet, i samsvar med forskriften § 4-1.

Konklusjon

Etter innspill fra Statens vegvesen Region nord endres begrepet det foreslåtte begrepet «*militært personell i førstegangstjeneste*» i trafikkopplæringsforskriften § 2-1 til «*militært personell*» slik at retten til å øvelseskjøre i tunge klasser fra 18 år ikke begrenses til vernepliktige.

Etter innspill fra Statens vegvesen Region øst tilføyes «på første forsøk» i § 10-2 femte ledd som en ytterligere presisering av bestemmelsen.

Det er også gjort noen små rettelser som ikke anses nødvendige å sende på høring. Dette gjelder for eksempel vedlegg 3 § 5 der det er føyd til en 0 i navnet på helseskjemaet NA 0202 slik at det er helt korrekt og ikke kan misforstås.

Det er ingen av høringsinstansene som har store innvendinger mot de foreslåtte endringene. Endringsforskriften fastsettes derfor i det vesentlige slik den ble foreslått.